

2019

Uhlí a koks - Mechanické vzorkování -
Část 8: Metody zkoušení systematické chyby

ČSN
ISO 13909-8

44 1314

Hard coal and coke - Mechanical sampling -
Part 8: Methods of testing for bias

Houille et coke - Échantillonnage mécanique -
Partie 8: Méthodes de détection du bias

Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 13909-8:2016. Překlad byl zajištěn Českou agenturou pro standardizaci. Má stejný status jako oficiální verze.

This standard is the Czech version of the International Standard ISO 13909-8:2016. It was translated by the Czech Agency for Standardization. It has the same status as the official version.

Nahrazení předchozí normy

Touto normou se nahrazuje ČSN ISO 13909-8 (44 1314) z ledna 2007.

Národní předmluva

Změny proti předchozí normě

Byla provedena zásadní technická revize normy - změna statistického hodnocení, byla aktualizována bibliografie.

Informace o citovaných dokumentech

ISO 13909-1 zavedena v ČSN ISO 13909-1 (44 1314) Uhlí a koks - Mechanické vzorkování - Část 1: Obecný úvod

ISO 13909-4 zavedena v ČSN ISO 13909-4 (44 1314) Uhlí a koks - Mechanické vzorkování - Část 4: Uhlí - Úprava vzorků

ISO 13909-6 zavedena v ČSN ISO 13909-6 (44 1314) Uhlí a koks - Mechanické vzorkování - Část 6: Koks - Úprava vzorků

ISO 13909-7 zavedena v ČSN ISO 13909-7 (44 1314) Uhlí a koks - Mechanické vzorkování - Část 7:

Metody pro stanovení preciznosti odběru, úpravy vzorků a zkoušení

ISO 21398 dosud nezavedena

Souvisící ČSN

ČSN 44 1310 Tuhá paliva. Označování analytických ukazatelů a vzorce přepočtů výsledků rozborů na různé stavy paliva

ČSN ISO 1213-2 (44 1319) Tuhá paliva - Terminologie - Část 2: Termíny vztahující se ke vzorkování, zkoušení a analýze

ČSN ISO 3534-1 (01 0216) Statistika - Slovník a značky - Část 1: Obecné statistické termíny a termíny používané v pravděpodobnosti

ČSN ISO 3534-2 (01 0216) Statistika - Slovník a značky - Část 2: Aplikovaná statistika

Vysvětlivky k textu této normy

V případě nedatovaných odkazů na evropské/mezinárodní normy jsou ČSN uvedené v člancích „Informace o citovaných dokumentech“ a „Souvisící ČSN“ nejnovějšími vydáními, platnými v době schválení této normy. Při používání této normy je třeba vždy použít taková vydání ČSN, která přejímají nejnovější vydání nedatovaných evropských/mezinárodních norem (včetně všech změn).

V této normě se pro anglický termín „bias“ používá v praxi zažitý český termín „systematická chyba“ z důvodu zachování souladu s ostatními částmi souboru ČSN ISO 13909.

Vypracování normy

Zpracovatel: Centrum technické normalizace TEKO, IČO16463358, Ing. Pavel Tyle, RNDr. Vladimír Kozlík

Pracovník České agentury pro standardizaci: Ing. Renáta Doležalová

Česká agentura pro standardizaci je státní příspěvková organizace zřízená Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví na základě ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

ICS 73.040; 75.160.10

Strana

[Předmluva](#)

[Úvod](#)

[1..... Předmět normy](#)

[2..... Citované dokumenty](#)

[3..... Termíny a definice](#)

[4..... Zásady](#)

[5..... Předzkušební prohlídka](#)

[6..... Referenční metody](#)

[7..... Návrh zkoušky](#)

[7.1..... Výběr proměnných pro zkoušku](#)

[7.2..... Počet párových vzorků](#)

[7.3..... Volba dvojic vzorků](#)

[7.3.1... Složení dvojic vzorků](#)

[7.3.2... Páry dílčích vzorků](#)

[7.3.3... Páry vzorků ze zásilky \(šarže\)](#)

[7.4..... Výběr paliva pro zkoušku](#)

[7.5..... Koks](#)

[8..... Provedení zkoušky](#)

[8.1..... Obecné](#)

[8.2..... Odběr a příprava zkušebních vzorků](#)

9..... Osnova zkušebního postupu

9.1..... Obecně

9.2..... Zvláštní opatření pro vzorky na stanovení vody

9.3..... Dokumentace

10..... Statistická analýza a interpretace

10.1.... Osnova statistického postupu

10.2.... Výpočty

10.2.1 Statistický postup pro identifikaci odlehlých výsledků)

10.2.2 Povaha odlehlých výsledků

10.2.3 Výpočet intervalu spolehlivosti a určení systematické chyby

10.2.4 Přezkoumání 95 % intervalu spolehlivosti pro systematickou chybu

11..... Protokol o zkoušce

Příloha A (informativní)

A.1..... Příklad výpočtu 1

A.1.1.. Obecné

A.1.2.. Data

A.1.3.. Cochranův test pro odlehlé hodnoty ($p = 2$)

A.1.4.. Výpočet párových rozdílů, rozptyl a kovariance vzorků ($p = 2$)

A.1.5.. Stanovení extrémů pro odhady systematickou chybu pro vodu a bezvodý popel ($p = 2$)

A.2..... Příklad výpočtu 2

A.2.1.. Obecně ($p = 1$)

A.2.2.. Cochranův test pro odlehlé hodnoty ($p = 1$)

A.2.3.. Výpočet párových rozdílů a rozptyl vzorků ($p = 1$)

A.2.4.. Výpočet pro stanovení systematické chyby ($p = 1$)

A.2.5.. Stanovení extrémů pro odhady systematickou chybu pro vodu ($p = 1$)

A.3..... Příklad výpočtu 3

A.3.1.. Obecně

A.3.2.. Data

A.3.3.. Cochranův test pro odlehlé hodnoty ($p = 2$)

A.3.4.. Výpočet párových rozdílů, rozptyl a kovariance vzorků ($p = 2$)

A.3.5.. Stanovení extrémů pro odhady systematické chyby pro obsah bezvodé síry a spalné teplo v původním stavu ($p = 2$)

Bibliografie

DOKUMENT CHRÁNĚNÝ COPYRIGHTEM

© ISO 2016

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být, není-li specifikováno jinak nebo nepožaduje-li se to v souvislosti s její implementací, reprodukována nebo používána v jakékoliv formě nebo jakýmkoliv způsobem, elektronickým ani mechanickým, včetně pořizování fotokopii nebo zveřejňování na internetu nebo intranetu, bez předchozího písemného souhlasu. O souhlas lze požádat buď ISO na níže uvedené adrese, nebo členskou organizaci ISO v zemi žadatele.

ISO copyright office

CP 401 · Ch. de Blandonnet 8

CH-1214 Vernier, Geneva

Tel.: + 41 22 749 01 11

Fax: + 41 22 749 09 47

E-mail: copyright@iso.org

Web: www.iso.org

Publikováno ve Švýcarsku

Předmluva

ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) je celosvětová federace národních normalizačních orgánů (členů ISO). Mezinárodní normy obvykle vypracovávají technické komise ISO. Každý člen ISO, který se zajímá o předmět, pro který byla vytvořena technická komise, má právo být v této technické komisi zastoupen. Práce se zúčastňují také vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO navázala pracovní styk. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech normalizace v elektrotechnice.

Postupy použité při tvorbě tohoto dokumentu a postupy určené pro jeho další udržování jsou popsány ve směrnících ISO/IEC, část 1. Zejména se má věnovat pozornost rozdílným schvalovacím kritériím potřebným pro různé druhy dokumentů ISO. Tento dokument byl vypracován v souladu s redakčními pravidly uvedenými ve směrnících ISO/IEC, část 2 (viz www.iso.org/directives).

Upozorňuje se na možnost, že některé prvky tohoto dokumentu mohou být předmětem patentových práv. ISO nelze činit odpovědnou za identifikaci jakéhokoli nebo všech patentových práv. Podrobnosti o jakýchkoli patentových právech identifikovaných během přípravy tohoto dokumentu budou uvedeny v úvodu a/nebo v seznamu patentových prohlášení obdržných ISO (viz www.iso.org/patents).

Jakýkoliv obchodní název použitý v tomto dokumentu se uvádí jako informace pro usnadnění práce uživatelů a neznamena schválení.

Vysvětlení významu specifických termínů a výrazů ISO, které se vztahují k posuzování shody, jakož i informace o tom, jak ISO dodržuje principy WTO týkající se technických překážek obchodu (TBT), jsou uvedeny na tomto odkazu URL: [Foreword – Supplementary information](#)

Za tento dokument je odpovědná komise ISO/TC 27 *Tuhá paliva*, subkomise SC 4 *Vzorkování*.

Toto druhé vydání zrušuje a nahrazuje první vydání (ISO 13909-8:2001), které bylo technicky zrevidováno.

ISO 13909 sestává z těchto částí pod společným názvem *Uhlí a koks – Mechanické vzorkování*.

- *Část 1: Obecný úvod*
- *Část 2: Uhlí – Vzorkování z proudu*
- *Část 3: Uhlí – Vzorkování ze stacionárních celků*
- *Část 4: Uhlí – Úprava vzorků*
- *Část 5: Koks – Vzorkování z proudu*
- *Část 6: Koks – Úprava vzorků*
- *Část 7: Metody pro stanovení preciznosti odběru, úpravy vzorků a zkoušení*
- *Část 8: Metody zkoušení systematické chyby*

Úvod

Pro užívání v provozu nelze předepsat normalizovanou metodu, kterou by se postup vzorkování ověřoval na výskyt systematické chyby (vychýlení) [bias], neboť detaily postupu jsou nutně ovlivněny místními podmínkami. Lze však vymezit určité zásady, které by měly být dodržovány, kdykoli je to možné, a ty jsou popsány v této části ISO 13909.

Zkoušení na systematickou chybu může být zdlouhavý a nákladný proces. Všechny zkoušky na systematickou chybu proto vyžadují důkladnou předběžnou prohlídku s odstraněním všech nedostatků v systému, které mohou být zdrojem systematické chyby.

1 Předmět normy

Tato část ISO 13909 vymezuje zásady a postupy pro zkoušení systematické chyby, v souladu s ostatními částmi ISO 13909.

POZNÁMKA Termín „palivo“ se v textu používá, když se v kontextu týká uhlí i koksu, pokud se týká výlučně jen jednoho, používá se termín „uhlí“ nebo „koks“.

Konec náhledu - text dále pokračuje v placené verzi ČSN.